

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

จัดทำโดย

สภานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิงหาคม 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก

สิงหาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6	
แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-1
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2537-2566	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2566	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2567	2-12
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	6-6
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-7

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิษณุโลก	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	6-8
7-1	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตรในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล
- 1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน
- 1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

- 1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567
- 1.4.2 สถานที่ ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

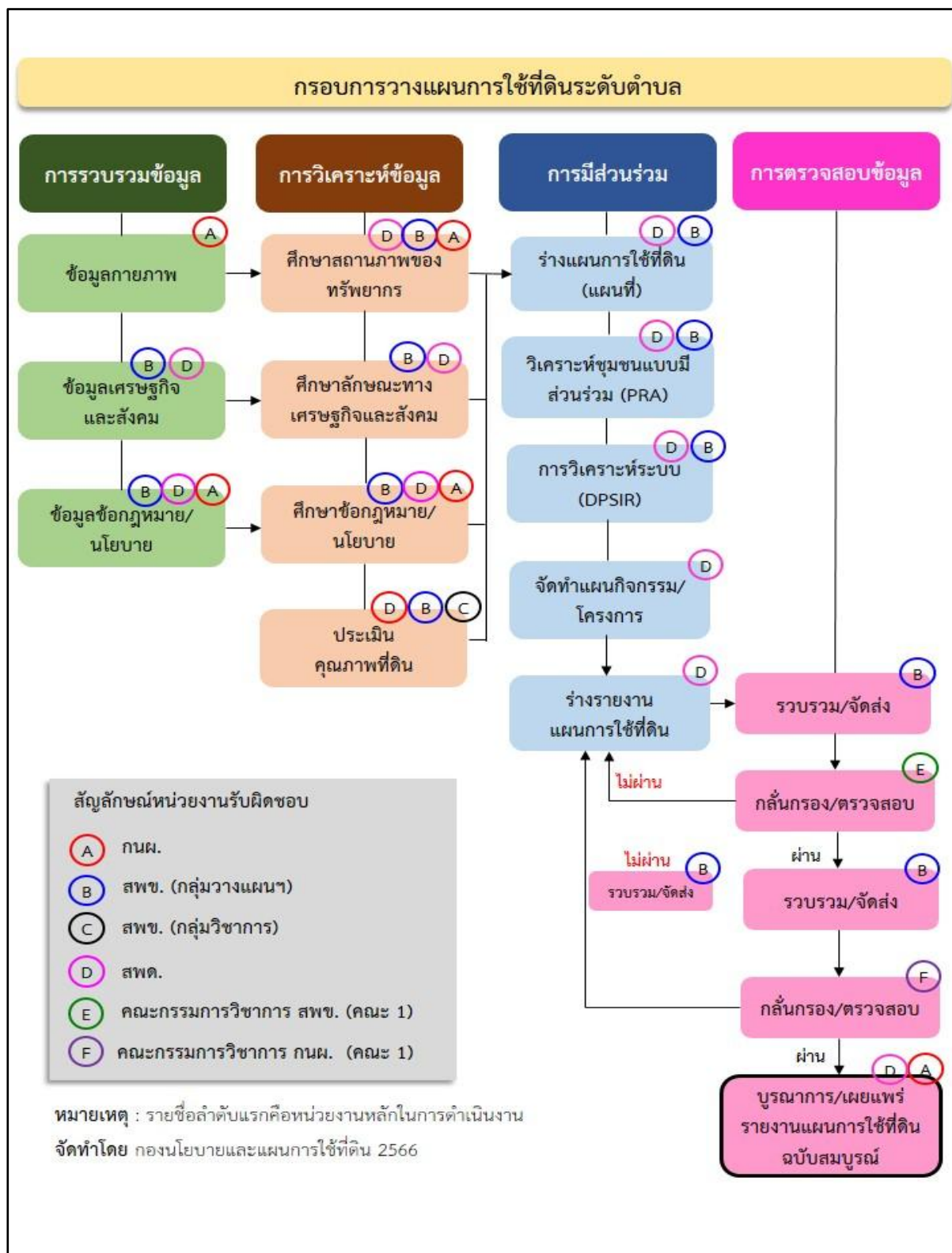
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ร่วมแรงพัฒนา พึ่งพาเศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่เกษตรธรรมชาติ”

(องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองพิษณุโลก มีพื้นที่ประมาณ 143.63 ตารางกิโลเมตร หรือ 89,767 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลท่างาม ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลอรุณภูมิ ตำบลสมอแข อำเภอเมืองพิษณุโลก ตำบลวังทอง ตำบลชัยนาม ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหัวรอ ตำบลบ้านป่า อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน ดังนี้

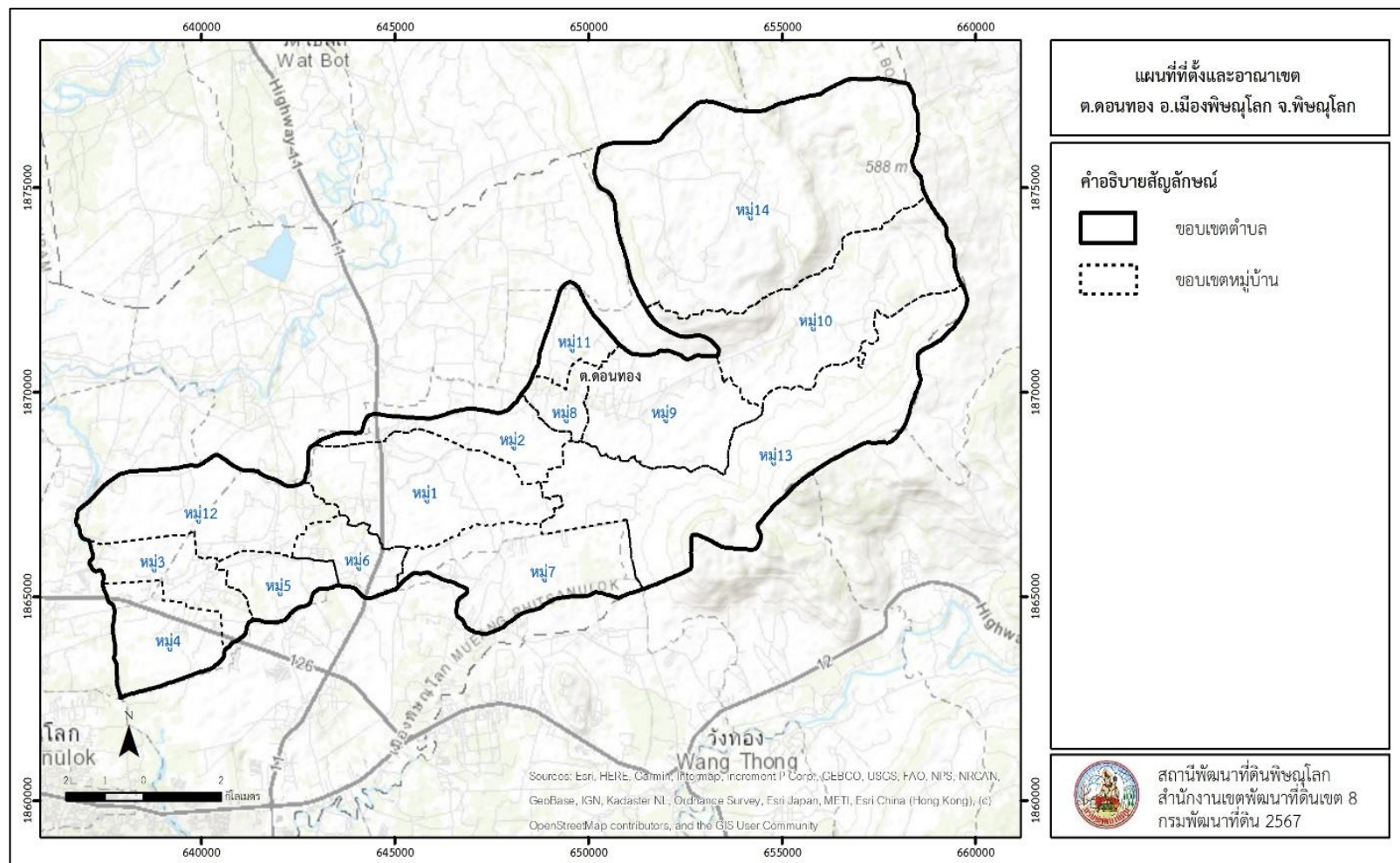
หมู่ที่ 1 บ้านดอนทอง	หมู่ที่ 8 บ้านหนองกวาลี่
หมู่ที่ 2 บ้านดอนทอง	หมู่ที่ 9 บ้านร้องยั้งข้าว
หมู่ที่ 3 บ้านไร่-บึงถึง	หมู่ที่ 10 บ้านน้ำดำ
หมู่ที่ 4 บ้านตาลสุวรรณ	หมู่ที่ 11 บ้านร้องหวายผาด
หมู่ที่ 5 บ้านปากห้วย	หมู่ที่ 12 บ้านไร่
หมู่ที่ 6 บ้านสะอึก	หมู่ที่ 13 บ้านเขาฟ้า
หมู่ที่ 7 บ้านเต็งสำนัก	หมู่ที่ 14 บ้านหินลาด

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ 200-400 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยแห้ง คลองนาโป่ง คลองแม่เลียบ คลองส้มเค็ม คลองสระโคล่ คลองเหมือง คลองเหวเฉลียง

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 37.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุด 18.2 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.1 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 19.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,359.6 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 120 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 282.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดพิษณุโลก ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

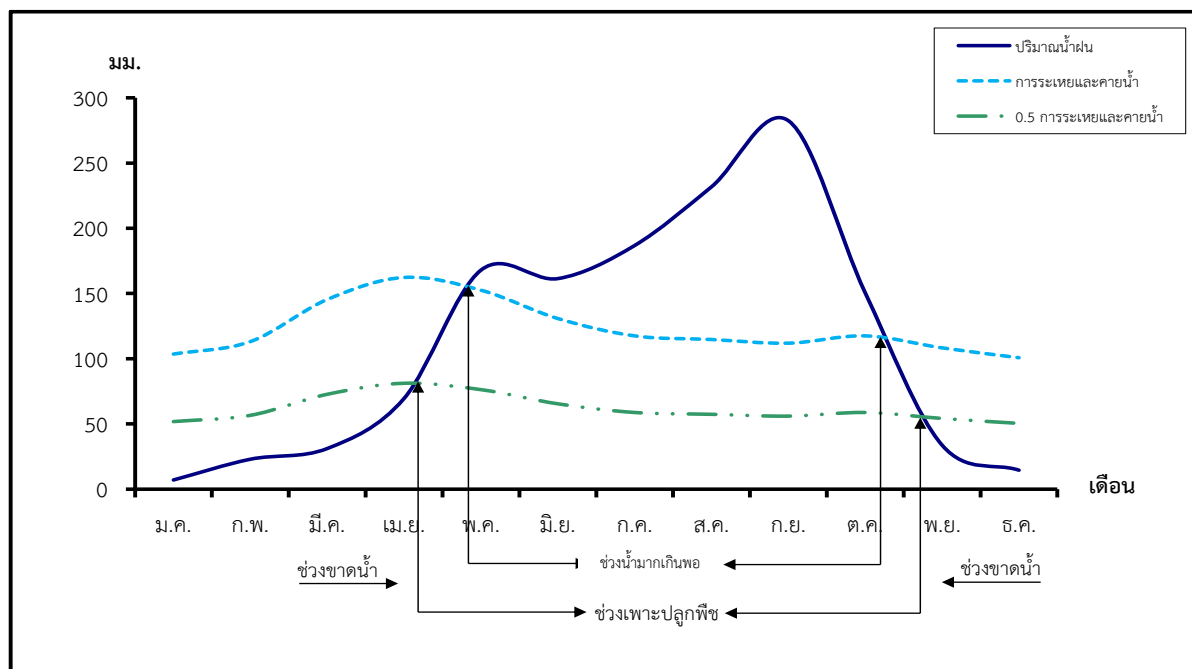

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก (ปีพ.ศ. 2537-2566)

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	19.1	31.4	24.9	69.0	7.0	2	103.5	6.9
ก.พ.	20.9	33.5	26.8	67.0	22.9	3	113.1	22.1
มี.ค.	23.6	35.6	29.1	65.0	31.1	4	145.4	29.6
เม.ย.	25.3	37.1	30.7	65.0	69.5	6	162.3	61.8
พ.ค.	25.4	35.7	30.1	72.0	167.9	13	152.5	122.8
มิ.ย.	25.2	34.3	29.3	76.0	161.4	16	130.8	119.7
ก.ค.	24.8	33.3	28.6	79.0	186.8	19	117.5	131.0
ส.ค.	24.7	32.7	28.3	81.0	231.8	20	114.7	145.8
ก.ย.	24.7	32.7	28.2	82.0	282.5	20	111.9	153.3
ต.ค.	24.1	32.7	28.0	79.0	150.5	13	117.5	114.3
พ.ย.	22.2	32.4	27.0	73.0	33.7	4	108.3	31.9
ธ.ค.	19.5	31.0	25.0	70.0	14.5	1	100.8	14.2
เฉลี่ย	23.3	33.5	28.0	73.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,359.6	121	1,478.3	953.4

หมายเหตุ : ¹จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิษณุโลก

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) สภาพการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 10,433 ไร่ หรือร้อยละ 11.62 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 47,950 ไร่ หรือร้อยละ 53.40 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 33,131 ไร่ หรือร้อยละ 36.91 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่
- 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 9,805 ไร่ หรือร้อยละ 10.92 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ไร่ร้าง
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 3,729 ไร่ หรือร้อยละ 4.16 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา สัก ยูคาลิปตัส
- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 966 ไร่ หรือร้อยละ 1.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม

มะม่วง/มะขาม

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 23 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ

6) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 252 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 44 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 28,432 ไร่ หรือร้อยละ 31.68 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรกร้างพื้นที่ป่าปลูกสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,782 ไร่ หรือร้อยละ 1.99 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ หนอง บึง ทะเลสาบ บ่อน้ำในไร่นา แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,170 ไร่ หรือร้อยละ 1.31 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่ธรรมชาติ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	10,433	11.62
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	6,242	6.95
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	3,721	4.15
U405	ถนน	156	0.17
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	247	0.28
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	58	0.06
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	5	0.01
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	4	ns
A	พื้นที่เกษตรกรรม	47,950	53.40
A100	นาไร่	212	0.24
A101	นาข้าว	32,919	36.67
A200	ไร่ไร่	296	0.33
A202	ข้าวโพด	71	0.08
A203	อ้อย	1,853	2.06
A203/A204	อ้อย/มันสำปะหลัง	10	0.01
A204	มันสำปะหลัง	7,567	8.43
A205	สับปะรด	8	0.01
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	321	0.36
A301	ไม้ยืนต้นผสม	24	0.03
A302	ยางพารา	2,195	2.45
A303	ปาล์มน้ำมัน	116	0.13
A304	ยูคาลิปตัส	449	0.50
A305	สัก	533	0.59

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A306	สะเดา	33	0.04
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	58	0.06
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	330	0.37
A403	ทุเรียน	15	0.02
A405	มะพร้าว	4	ns
A405/A407	มะพร้าว/มะม่วง	18	0.02
A407	มะม่วง	459	0.51
A407/A412	มะม่วง/มะขาม	40	0.04
A411	กล้วย	27	0.03
A417	กระท้อน	12	0.01
A429	มะปราง มะยงชิด	61	0.07
A502	พืชผัก	13	0.01
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	10	0.01
A700	โรงเรือนร้าง	12	0.01
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	17	0.02
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	40	0.04
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	143	0.16
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	40	0.04
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	44	0.05
F	พื้นที่ป่าไม้	28,432	31.68
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	367	0.41
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	27,888	31.07
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	177	0.20
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,170	1.31
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	405	0.45
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	360	0.40

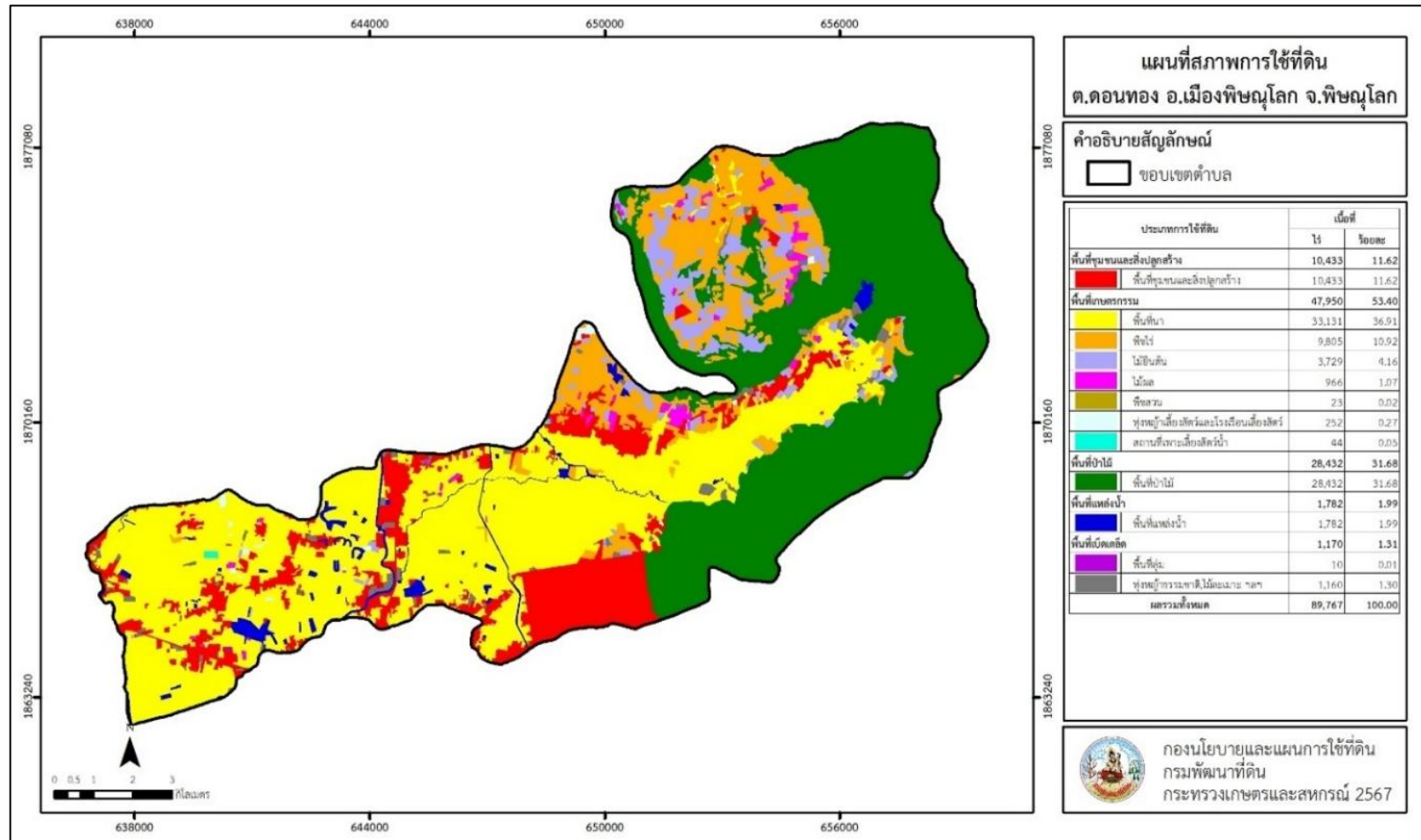
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M201	พื้นที่ลุ่ม	10	0.01
M302	บ่อลูกวัง	5	0.01
M304	บ่อดิน	51	0.06
M405	พื้นที่ถม	339	0.38
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,782	1.99
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	399	0.45
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	458	0.51
W201	อ่างเก็บน้ำ	328	0.37
W202	บ่อน้ำในไร่นา	424	0.47
W203	คลองชลประทาน	173	0.19
ผลรวมทั้งหมด		89,767	100

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปีพ.ศ. 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลดอนทอง มีประชากรรวม 13,423 คน แยกเป็นชาย 6,508 คน เป็นหญิง 6,915 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 93.46 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 6,182 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,821 ครัวเรือน หรือร้อยละ 29.46 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 4,361 ครัวเรือน หรือร้อยละ 70.54 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ปีพ.ศ. 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลดอนทอง	6,182	6,508	6,915	13,423
หมู่ที่ 1 ดอนทอง	575	476	575	1,051
หมู่ที่ 2 ดอนทอง	498	443	493	936
หมู่ที่ 3 ไไร่-บึงถ้ง	369	352	389	741
หมู่ที่ 4 ตาลสุวรรณ	703	607	662	1,269
หมู่ที่ 5 ปากห้วย	613	607	662	1,269
หมู่ที่ 6 สะอึก	681	735	786	1,521
หมู่ที่ 7 เต็งสำนัก	330	301	343	644
หมู่ที่ 8 หนองกวาสี	499	554	596	1,150
หมู่ที่ 9 ร้องยั้งข้าว	521	722	734	1,456
หมู่ที่ 10 น้ำดำ	407	585	589	1,174
หมู่ที่ 11 ร้องหวายผาด	165	171	163	334
หมู่ที่ 12 ไไร่	447	441	428	869
หมู่ที่ 13 เขาฟ้า	164	225	230	455
หมู่ที่ 14 หินลาด	210	289	265	554

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนคร่าวเรือน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ปีพ.ศ. 2566

รายการ	จำนวน (คร่าวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนคร่าวเรือนทั้งหมด ¹⁾	6,182	100.00
- จำนวนคร่าวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,821	29.46
- จำนวนคร่าวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนคร่าวเรือนเกษตร ที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	4,361	70.54

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่รวมทั้งหมด 89,767 ไร่ และมีจำนวนคร่าวเรือนทั้งหมด 6,182 คร่าวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยคร่าวเรือนละ 14.52 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 47,950 ไร่ หรือร้อยละ 53.40 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยคร่าวเรือนละ 26.33 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนคร่าวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,821 คร่าวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา และอ้อยโรงงาน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางคร่าวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปีพ.ศ. 2567 พบว่า รายได้คร่าวเรือนเฉลี่ยปีละ 239,056 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 81,436 บาท รายจ่ายคร่าวเรือนเฉลี่ยปีละ 135,889 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 46,291 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้คร่าวเรือนมากกว่ารายจ่ายคร่าวเรือนปีละ 103,167 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 35,145 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ปีพ.ศ. 2567

ตำบล/หมู่บ้าน		แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)			รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
		อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน
ตำบลดอนทอง		186,646	20,238	16,325	15,848	239,056	81,436	135,889
หมู่ที่ 1	ดอนทอง	178,215	15,851	17,322	11,964	223,353	79,487	138,953
หมู่ที่ 2	ดอนทอง	190,892	5,893	34,937	6,036	237,759	104,753	148,744
หมู่ที่ 3	ไร่-ปิ้งถัง	212,347	26,041	25,069	13,144	276,601	96,787	177,224
หมู่ที่ 4	ตาลสุวรรณ	249,322	7,632	11,510	1,550	270,014	88,116	154,908
หมู่ที่ 5	ปากห้วย	188,910	2,695	8,991	59,426	260,022	89,955	134,417
หมู่ที่ 6	สะอึก	183,277	18,622	19,962	8,884	230,744	84,101	151,370
หมู่ที่ 7	เต็งสำนั	171,097	29,059	12,257	15,715	228,129	82,339	110,896
หมู่ที่ 8	หนองกวาสี	184,062	25,786	9,842	6,288	225,979	71,306	90,343
หมู่ที่ 9	ร้องยั้งข้าว	210,667	25,396	25,085	16,167	277,315	78,330	178,269
หมู่ที่ 10	น้ำดำ	161,267	18,943	6,619	14,879	201,709	56,433	82,681
หมู่ที่ 11	ร้องหวายผาด	193,786	21,801	25,638	9,289	250,514	98,628	251,154
หมู่ที่ 12	ไร่	138,377	27,954	12,400	5,975	184,707	79,483	52,511
หมู่ที่ 13	เขาฟ้า	140,151	33,244	10,406	9,717	193,517	65,364	161,563
หมู่ที่ 14	หินลาด	180,368	56,135	10,706	24,798	272,006	83,813	148,215

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้อย-เขาประดู่ เนื้อที่ 17,353 ไร่
2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 19,524 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 19,832 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 3,932 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 8,186 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 5,550 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 20,485 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 51,614 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลดอนทอง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1359.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลดอนทอง มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองนาโป่ง คลองแม่เลียบ คลองส้มเค็ม คลองสระโคก คลองเหมือง คลองเหวเฉลียง บึงถ้ง บึงบ้านเก่า บึงมะกอก บึงเรืองและห้วยแห้ง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลดอนทอง มีจำนวน บ่อบาดาลราชการจำนวน 23 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 28 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 3 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 8 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Cl-sic1A ชุดดินเฉื่อยล้น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,316 ไร่ หรือร้อยละ 2.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Cl-fsi-1A ดินเฉื่อยล้นที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,150 ไร่ หรือร้อยละ 3.51 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Psl-sic1A ชุดดินพิษณุโลก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,855 ไร่ หรือร้อยละ 8.75 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Skt-sic1A ชุดดินสุโขทัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 381 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Sri-sic1A ชุดดินศรีเทพ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,818 ไร่ หรือร้อยละ 9.82 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Sri-s1A ชุดดินศรีเทพ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,227 ไร่ หรือร้อยละ 2.48 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Wto-s1A ชุดดินวังทอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,976 ไร่ หรือร้อยละ 10.00 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Wto-fl-s1A ดินวังทองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,755 ไร่ หรือร้อยละ 3.07 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 20 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Pch-s1A ชุดดินพิชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,018 ไร่ หรือร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Pch-s1B ชุดดินพิชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,512 ไร่ หรือร้อยละ 3.91 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Pch-gm-s1A/b ดินพิชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 1,886 ไร่ หรือร้อยละ 2.10 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Png-d,mw-s1B ดินโพรงงามที่เป็นดินลึกและมีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 492 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของเนื้อที่ตำบล

- 5) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-sLB ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,381 ไร่ หรือร้อยละ 1.54 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-sLC ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 213 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-sLD ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-Wk-sLD หน่วยเชิงซ้อนของดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล และชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 205 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sLB ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,528 ไร่ หรือร้อยละ 3.93 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sLC ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 269 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Pu-fl-sLB ดินภูพานที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 181 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Pu-md-sLC ดินภูพานที่เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,377 ไร่ หรือร้อยละ 3.76 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Pu-md-sLE ดินภูพานที่เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 164 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Pu-d-sLB ดินภูพานที่เป็นดินลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,690 ไร่ หรือร้อยละ 1.88 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Pu-d-sLC ดินภูพานที่เป็นดินลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,089 ไร่ หรือร้อยละ 2.33 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Pu-mw,fl-sLA ดินภูพานที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 631 ไร่ หรือร้อยละ 0.70 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน Tph-silA ชุดดินตะพานหิน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,247 ไร่ หรือร้อยละ 2.50 ของเนื้อที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLD ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล
- 19) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLC-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโผล่ มีเนื้อที่ 2,910 ไร่ หรือร้อยละ 3.24 ของเนื้อที่ตำบล

20) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLD-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโผล่ มีเนื้อที่ 708 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 3 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 22,210 ไร่ หรือร้อยละ 24.74 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน MA พื้นที่ทหาร มีเนื้อที่ 3,490 ไร่ หรือร้อยละ 3.89 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน RL ที่ดินเต็มไปด้วยก้อนหิน มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 3,767 ไร่ หรือร้อยละ 4.20 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk) และหน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโผล่ (Wk-RC)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
CL-fsi-lA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	6.0-7.0	<2	-	3,150	3.51
CL-siclA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	6.0-7.0	<2	-	2,316	2.58
Pch-gm-slA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,886	2.10
Pch-slA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,018	2.25
Pch-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,512	3.91
Png-br-slB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,381	1.54
Png-br-slC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	213	0.24
Png-br-slD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	18	0.02
Png-br-Wk-slD	12-20	50-100/ 0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	205	0.23
Png-d,mw-slB	2-5	100-150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	492	0.55
Psl-siclA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	7,855	8.75
Pu-d-slB	2-5	100-150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	479	0.53
Pu-d-slB*	2-5	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,211	1.35
Pu-d-slC	5-12	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	2,089	2.33
Pu-fl-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	181	0.20
Pu-md-slC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	3,377	3.76
Pu-md-slE	20-35	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	164	0.18
Pu-mw,fl-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	631	0.70
Pu-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,528	3.93
Pu-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	269	0.30

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

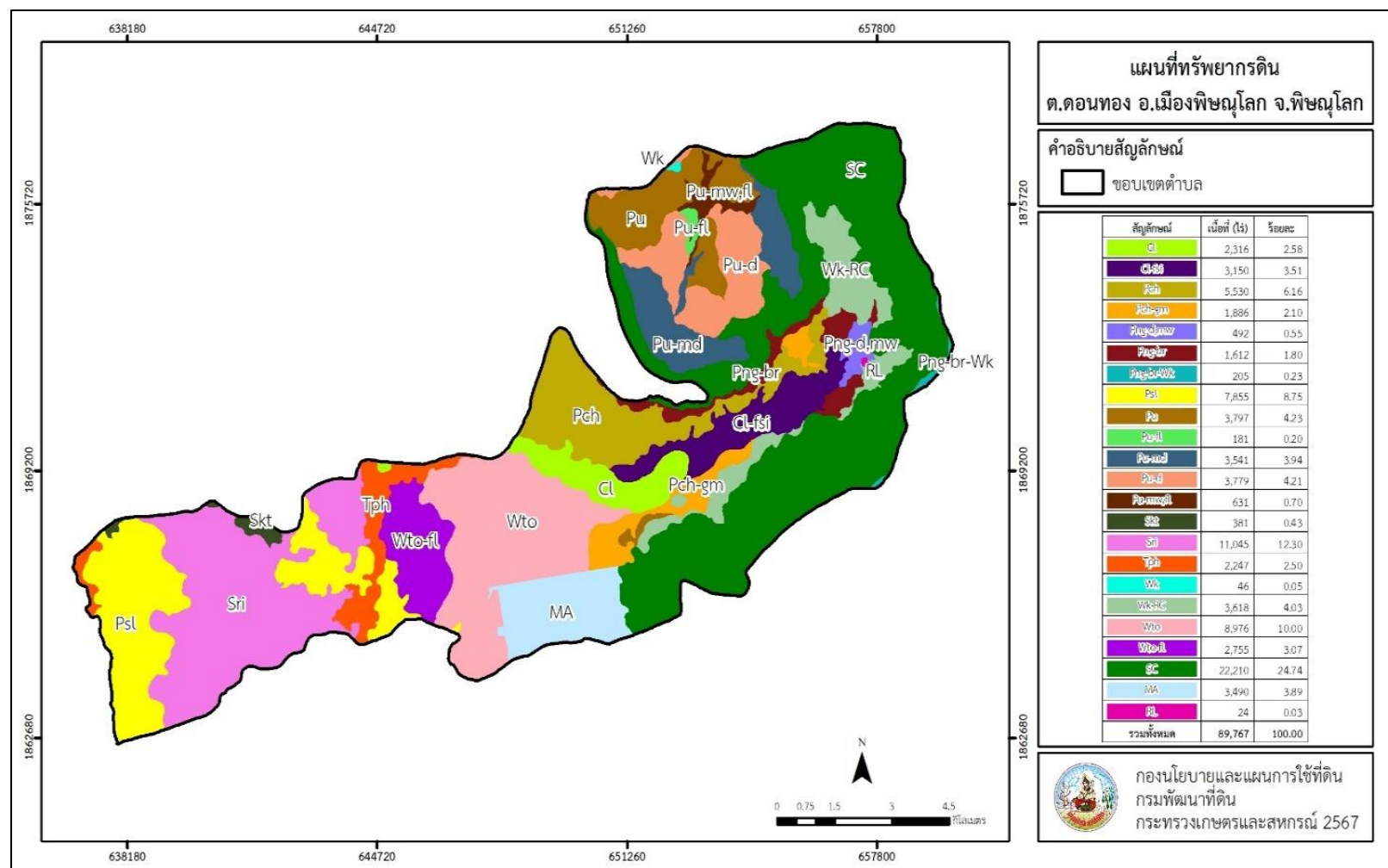
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Skt-sicIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	381	0.43
Sri-sicIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	8,818	9.82
Sri-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,227	2.48
Tph-silA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	6.0-7.0	<2	-	2,247	2.50
Wk-sIC-RC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	2,910	3.24
Wk-sID	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	46	0.05
Wk-sID-RC	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	708	0.79
Wto-fl-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	2,755	3.07
Wto-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	8,976	10.00
MA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,490	3.89
RL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	0.03
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22,210	24.74
รวมทั้งหมด											89,767	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567 มีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลดอนทอง คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนแหล่งน้ำ น้ำไม่เพียงพอ
- 3) แหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองที่ขุดลอกตื้นเขิน มีวัชพืชปกคลุม
- 4) โรคพืชและแมลงศัตรูพืชระบาด
- 5) ฟาร์มสุกรส่งกลิ่นเหม็น
- 6) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นผู้สูงอายุ และทรัพยากรทางด้านจักรสานลดลง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลดอนทอง มีความต้องการ 6 ประการ คือ

- 1) ปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) ต้องการแหล่งน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ขุดลอกคลอง
- 4) ความรู้และการจัดการศัตรูพืช
- 5) จัดการฟาร์มให้ถูกสุขลักษณะ
- 6) ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่สานต่อกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การเพิ่มขึ้นของประชากร
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.3) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม

2.2) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

2.3) มลพิษหมอกควัน

2.4) แผนรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

3.1) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

3.3) ผลผลิตตกต่ำ

3.4) ที่ดินเพื่อการเกษตรลดลง

3.5) ภัยแล้ง/อุทกภัย

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

4.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

4.2) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

4.3) ต้นทุนการผลิตสูง

4.4) รายได้ของเกษตรกรลดลง

4.5) คุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

5.1) การวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.3) การไถกลบตอซัง

5.4) ปรับสภาพดินกรดด้วยโดโลไมท์

5.5) การผลิตและการใช้สารอินทรีย์

5.6) บ่อน้ำในไร่นาฯ

อนาคต

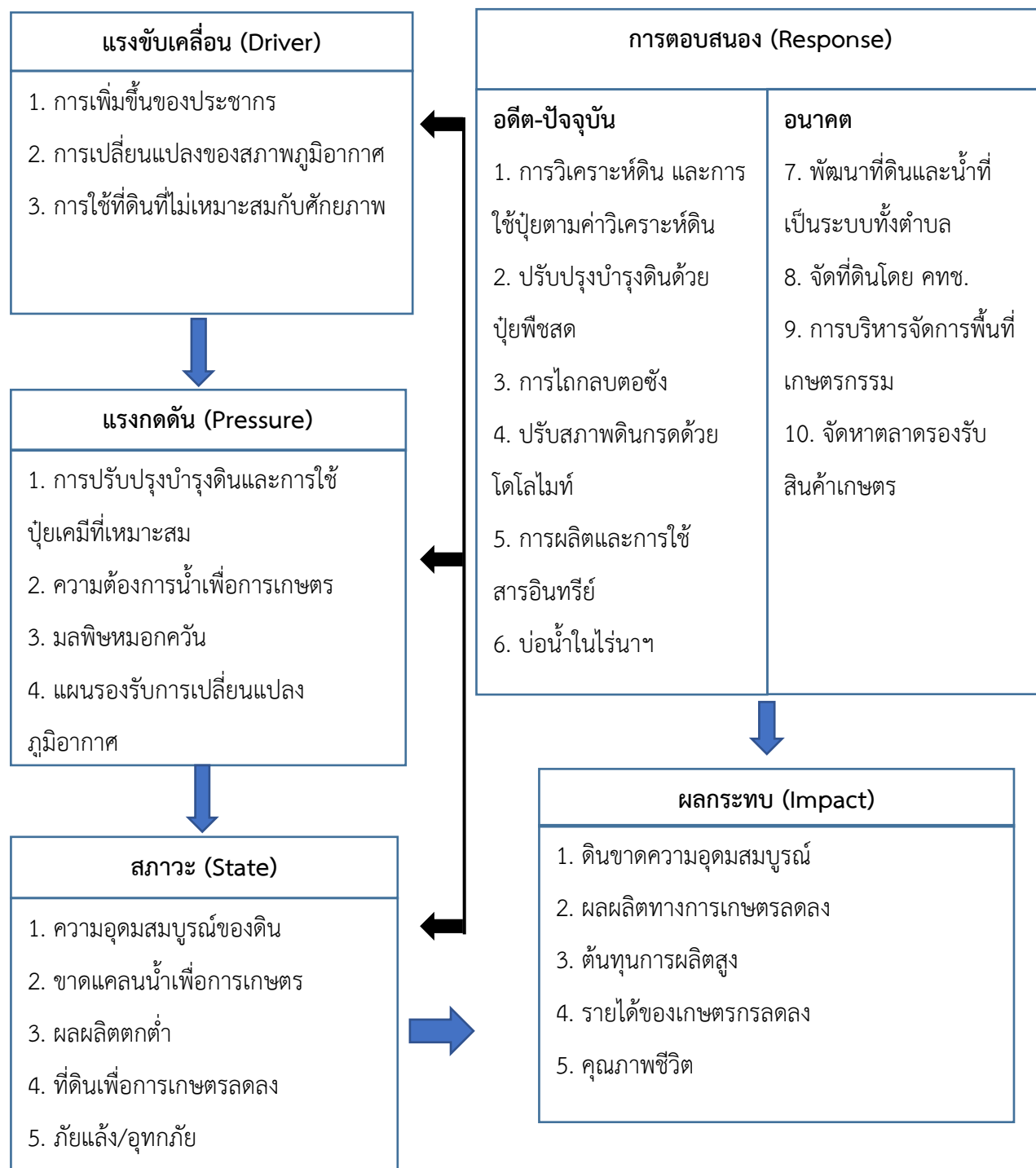
(5.7) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(5.8) จัดที่ดินโดย คทช.

(5.9) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)

(5.10) จัดหาตลาดรองรับสินค้าเกษตร

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปี ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

พืชไร่นิยมปลูก ได้แก่

- 1) อ้อยโรงงาน เกษตรกรมีวิธีการปลูก ดังนี้
 - อ้อยข้ามแล้งหรืออ้อยปลายฝน ปลูกช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม
 - อ้อยต้นฝน ปลูกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม
- 2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน
- 3) ไม้ยืนต้นที่นิยมปลูก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มะพร้าว
- 4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ทูเรียน

ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-2

ชนิดพืช	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี												
อ้อย												
มันสำปะหลัง												
ปาล์มน้ำมัน												
ยางพารา												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อ รากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ไม้ผลผสม พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ไม้ผลผสม	พืชผัก
Cl-fsi-lA	S1	N	S3o	N
Cl-siclA	S1	N	S3o	N
Pch-gm-slA/b	S2on	S2on	S2n	S2n
Pch-slA	S3o	S2n	S2n	S2n
Pch-slB	S3o	S2n	S2n	S2n
Png-br-slB	S3o	S2rn	S2rn	S2rn
Png-br-slC	S3ewo	S2ern	S2rn	S2ern
Png-br-slD	N	S3e	S2ewrn	S3e
Png-br-Wk-slD	N	S3er	S3r	S3er
Png-d,mw-slB	S2ewon	S2on	S2n	S2n
Psl-siclA	S1	N	S3o	N
Pu-d-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Pu-d-slB*	S3o	S2n	S2n	S2n
Pu-d-slC	S3ewo	S2en	S2n	S2en
Pu-fl-slB	S3o	S2n	S2n	S2n
Pu-md-slC	S3ewo	S2ern	S2rn	S2ern
Pu-md-slE	N	N	S3ew	N
Pu-mw,fl-slA	S2on	S2on	S2n	S2n
Pu-slB	S3o	S2n	S2n	S2n
Pu-slC	S3ewo	S2ens	S2ns	S2ens
Skt-siclA	S2n	N	S3o	N
Sri-siclA	S2n	N	S3o	N
Sri-slA	S2n	N	S3o	N
Tph-slA	S3o	S1	S1	S1
Wk-slC-RC	S3ewo	S3r	S3r	S3r

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ไม้ผลผสม	พืชผัก
Wk-sLD	N	S3er	S3r	S3er
Wk-sLD-RC	N	S3er	S3r	S3er
Wto-fl-sLA	S2n	N	S3o	N
Wto-sLA	S2n	N	S3o	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน	o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร	n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
r = สภาพการหยั่งลึกของราก	s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตรในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศเป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่นๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 32,674 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 36.40 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 22,839 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 25.44 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 88 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 9,747 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 10.86 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่นส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 32,205 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 42.56 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด ในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 20,001 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 22.30 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 12 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ สับปะรด

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ มะพร้าว

(4) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 1 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ เกษตรผสมผสาน

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ติดต่อกันจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 365 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 139 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 82 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ปาล์มน้ำมัน

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 52 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 12 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ เกษตรผสมผสาน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือ ปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่างๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมชั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 11,097 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 12.36 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 332 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ เงาะ ทุเรียน

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 565 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 2,881 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ พืชผัก

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้ อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่มีความลาดชันเป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้อาณาเขตเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 1,447 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.61 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 269 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 617 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.69 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 2 ไร่ ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ พืชผัก

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 44 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 229 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าแพงโกล่า

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 216 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนสุกร

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 10,431 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.62 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 10,118 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.27 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 305 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,780 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.98 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 855 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.95 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 925 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,227 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.37 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 5,450 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.07 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ สามารถพัฒนาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอื่นนอกภาคการเกษตร เช่น เป็นเขตอุตสาหกรรม หรือเขตชุมชนเมือง เป็นต้น และในการใช้ที่ดินทำการเกษตรต้องมีการวางแผนการผลิตและการเพาะปลูกที่ตอบสนองต่อสภาพพื้นที่และภูมิอากาศและเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1) เขตป่าไม้		32,674	36.40
1100	เขตป่าไม้สมบูรณ์	22,839	25.44
1200	เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	88	0.10
1300	เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	9,747	10.86
2) เขตเกษตรกรรม		38,205	42.56
2.1 เขตเกษตรกรรม (ขั้นดี)		20,022	22.30
2110	เขตทำนา	20,001	22.28
2120	เขตปลูกไม้ผล	12	0.01
2130	เขตปลูกไม้ยืนต้น	8	0.01
2150	เขตปลูกพืชทางเลือก	1	ns
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง		15,534	17.31
- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)		650	0.73
2211	เขตทำนา	365	0.41
2212	เขตปลูกไม้ผล	139	0.16
2213	เขตปลูกไม้ยืนต้น	82	0.09
2214	เขตปลูกพืชไร่	52	0.06
2215	เขตปลูกพืชทางเลือก	12	0.01
- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		14,884	16.58
2221	เขตทำนา	11,097	12.36
2222	เขตปลูกไม้ผล	332	0.37
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น	565	0.63
2224	เขตปลูกพืชไร่	2,881	3.21
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก	9	0.01
2.3 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ)		2,376	2.65
2310	เขตทำนา	1,447	1.61

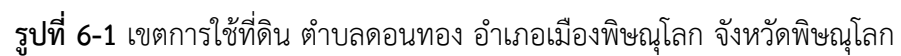

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
2320	เขตปลูกไม้ผล	41	0.05
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น	269	0.30
2340	เขตปลูกพืชไร่	617	0.69
2350	เขตปลูกพืชทางเลือก	2	ns
2.4 เขตประมง		44	0.05
2400	เขตประมง	44	0.05
2.5 เขตปศุสัตว์		229	0.29
2510	เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	13	0.01
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	216	0.24
3) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง		10,431	11.62
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	10,118	11.27
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	305	0.34
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	8	0.01
4) เขตแหล่งน้ำ		1,780	1.98
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	855	0.95
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	925	1.03
5) เขตพื้นที่อื่น ๆ		1,227	1.37
5000	เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,227	1.37
6) เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		5,450	6.07
6000	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5,450	6.07
ผลรวมทั้งหมด		89,767	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกแล้วจะต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทองไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (3) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (5) การจัดหาปุ๋ยอินโดไมท์
- (6) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/แปลงใหญ่)

2) การชะล้างพังทลายของดินมีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.)

3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

1) โครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และกลุ่มจักรสาน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองพิษณุโลก)

2) เขตปศุสัตว์

1) ตรวจสอบรับรองมาตรฐานฟาร์ม (สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองพิษณุโลก)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

1) โครงการเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร หมู่ที่ 11 ตำบลดอนทอง ปีงบประมาณ 2570 (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง)

2) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้น หมู่ที่ 9 ตำบลดอนทอง ปีงบประมาณ 2569 (5,000,000 บาท) (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง)

3) โครงการเจาะบ่อบาดาลเพื่อ การเกษตร หมู่ที่ 11 ตำบลดอนทอง ปีงบประมาณ 2570 (500,000 บาท) (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2567 ความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินตื้น และการขาดแคลนน้ำ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลดอนทอง กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

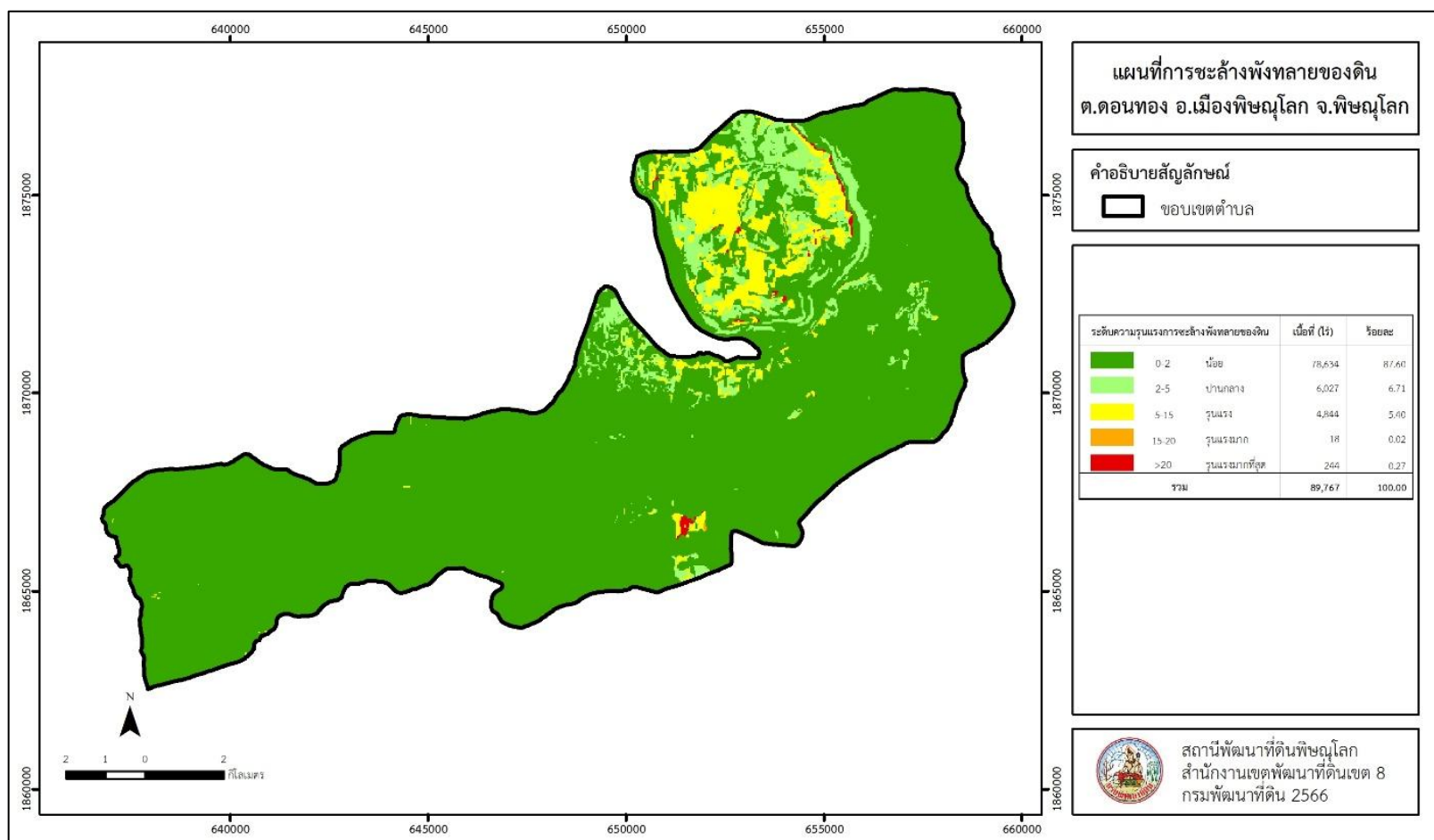
ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ 200-400 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยแห้ง คลองนาโปง คลองแม่เลียบ คลองส้มเค็ม คลองสระโคล่ คลองเหมือง คลองเหวเฉลียง พบพื้นที่ที่มีการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรง ที่บ้านหินลาด หมู่ 14 ตำบลดอนทอง (รูปที่ 7-1) พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม มี 4 เขต ได้แก่ เขตเกษตรกรรม (ชั้นดี) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตร พบปัญหาดินตื้น จากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) สรุปได้ว่าปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และปัญหารองลงมา คือ ฟาร์มสุกรส่งกลิ่นเหม็น ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

สำหรับปัญหา ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากพื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นดินต้น ดินเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง และมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการทำเกษตรกรรม การที่ประชากรเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องจัดหาแหล่งนํ้าต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ปัญหาฟาร์มสุกรส่งกลิ่นเหม็น การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดมลพิษหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง เช่น กลิ่นรบกวน น้ำเสีย รวมถึงการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค จึงควรมีมาตรการด้านการจัดการอย่างเคร่งครัด รวมถึงผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและควรปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตเกษตรกรรม (ขั้นดี) เนื้อที่ 20,022 ไร่	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u> 1. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 2. การผลิต - จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ดินกรด	163,750 7,500 148,750 7,500 163,750
2. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการ ผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เนื้อที่ 650 ไร่	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u> 1. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 2. การผลิต - จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ดินกรด	163,750 7,500 148,750 7,500 163,750
3. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการ ผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เนื้อที่ 14,884 ไร่	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u> 1. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 2. การผลิต - จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ดินกรด	163,750 7,500 148,750 7,500 163,750
4. เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่ 2,376 ไร่	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u> 1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง ห้องปฏิบัติการ 2.การผลิต-จัดหา เม็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 2. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 3. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 4. การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 5. การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด <u>การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ</u> โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) <u>การบริหารจัดการน้ำ</u> การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	377,750 37,500 148,750 7,500 12,500 170,000 1,500 400,000 400,000 210,000 210,000 987,750
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 2. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 3. การบริหารจัดการน้ำ รวมแผนงาน/โครงการ	869,000 400,000 210,000 1,479,000

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	
1.1 เขตเกษตรกรรม (ชั้นดี) เนื้อที่ 20,022 ไร่	1) โครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และกลุ่ม จักรสาน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองพิษณุโลก)
1.2 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 229 ไร่	1) ตรวจสอบรับรองมาตรฐานฟาร์ม (สำนักงานปศุสัตว์ อำเภอเมืองพิษณุโลก)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,780 ไร่	1) โครงการเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร หมู่ที่ 11 ตำบลดอนทอง ปีงบประมาณ 2570 (องค์การบริหารส่วน ตำบลดอนทอง) 2) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้น หมู่ที่ 9 ตำบลดอนทอง ปีงบประมาณ 2569 (5,000,000 บาท) (องค์การบริหาร ส่วนตำบลดอนทอง) 3) โครงการเจาะบ่อบาดาลเพื่อ การเกษตร หมู่ที่ 11 ตำบลดอนทอง ปีงบประมาณ 2570 (500,000 บาท) (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม															
1. เขตเกษตรกรรม ขั้นดี	การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1. การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินด้วย พืชปุ๋ยสด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
	2. การผลิต - จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	29,750	29,750	29,750	29,750	29,750	148,750	พด.
	3. การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ ที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
2.เขตเกษตรกรรม ที่มีศักยภาพการ ผลิตสูง (ประเภทที่ 1)	การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1. การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินด้วย พืชปุ๋ยสด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
	2. การผลิต - จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	29,750	29,750	29,750	29,750	29,750	148,750	พด.
	3. การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ ที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม															
3. เขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการ ผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1. การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืช ปุ๋ยสด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พต.
	2. การผลิต - จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	29,750	29,750	29,750	29,750	29,750	148,750	พต.
	3. การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ดิน กรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พต.
4. เขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการ ผลิตสูง และเขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการ ผลิตต่ำ	การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1. การเก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดินทาง ห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	50	50	50	50	50	250	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500	พต.
	2. การผลิต - จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	29,750	29,750	29,750	29,750	29,750	148,750	พต.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
4. เขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการ ผลิตสูง และเขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการ ผลิตต่ำ (ต่อ)	การปรับปรุงบำรุงดิน														
	3. การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงดินด้วย พืชปุ๋ยสด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พต.
	4. การส่งเสริมการ ผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	50	50	50	50	50	250	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500	พต.
	5. การจัดหาปุ๋ยโดโล ไมท์	ตัน	10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000	พต.
	6. การส่งเสริมการ ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500	พต.
	การบริหารจัดการน้ำ														
	การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นา	บ่อ	10	10	10	10	10	50	210,000	210,000	210,000	210,000	210,000	1,050,000	พต.
	การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ														
	โครงการจัดที่ดินทำ กินให้ชุมชนตาม นโยบายรัฐบาล (คทช.)	ไร่	100	100	-	-	-	100	200,000	200,000	-	-	-	400,000	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม															
1. เขตเกษตรกรรมชั้นดี	กิจกรรมของหน่วยงานอื่น														
	โครงการแปรรูป ผลผลิตทาง การเกษตร และ กลุ่มจักรสาน	หมู่บ้าน	หมู่ 1,3,4,5 ,6,12	หมู่ 1,3,4,5 ,6,12	หมู่ 1,3,4,5 ,6,12										พช.อำเภอ
2. เขตปศุสัตว์	ตรวจสอบรับรอง มาตรฐานฟาร์ม	หมู่บ้าน	หมู่ 11	หมู่ 11	หมู่ 11										ปศุสัตว์. อำเภอ
เขตแหล่งน้ำ															
โครงการเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร		แห่ง	หมู่ที่ 11 ตำบลดอนทอง												อบต.ดอน ทอง
โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้น		แห่ง	หมู่ที่ 9 ตำบลดอนทอง						5,000,000					5,000,000	อบต.ดอน ทอง
โครงการเจาะบ่อบาดาลเพื่อ การเกษตร		แห่ง	หมู่ที่ 11 ตำบลดอนทอง							500,000				500,000	อบต.ดอน ทอง

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>, 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2566. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop,1> มีนาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทอง. 2567. วิสัยทัศน์ของตำบล. แหล่งที่มา : <https://www.donthongsao.go.th/vision>, 8 กรกฎาคม 2567.

**สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก
156 หมู่ที่ 2 ตำบลชัยนาม
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
โทร. 055-009824**